

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

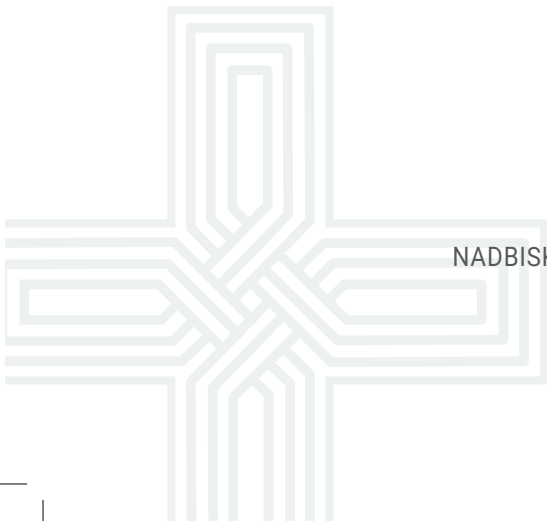
Vijeće za katehizaciju i novu evangelizaciju • Vijeće za kler

KATEKUMENAT

Nadahnuće za katehezu i evangelizaciju odraslih

DEVETI PASTORALNO-KATEHETSKE KOLOKVIJ ZA SVEĆENIKE

Zagreb, 3. i 4. ožujka 2020.

NADBISKUPIJSKI PASTORALNI INSTITUT
Zagreb, Kaptol 29a

Povjerenstvo za Kolokvij:
Prof. dr. sc. Ivan BODROŽIĆ
Prof. dr. sc. Anton TAMARUT
Doc. dr. sc. Krunoslav NOVAK
Izv. prof. dr. sc. Ivica PAŽIN

Knjižicu pripremili:
Ivica Pažin
Anita Vranić

Grafička priprema:
Tomislav Koščak, HILP

Izdavač:
Hrvatska biskupska konferencija

Zagreb, 2020.

Hraniti se Riječju da bi se bilo »službenicima Riječi« u evangelizacijskoj zadaći: to je zacijelo prioritet za Crkvu na početku novoga tisućljeća. I u zemljama stare evangelizacije izgubila su se obilježja »kršćanskoga društva« koje se, premda unutar tolikih poteškoća koje uvijek obilježuju ljudskost, izričito odnosilo ili povezivalo s evanđeoskim vrijednostima. Danas se treba hrabro suočiti s prilikama koje su sve raznolikije i sve zahtjevnije u kontekstu globalizacije i novoga i promjenjivoga prožimanja narodâ i kulturâ koje ih obilježuje... Ta će gorljivost pobuditi u Crkvi novi misionarski duh koji neće moći biti povjeren malomu broju »stručnjaka«, već će morati obuhvatiti odgovornost svih članova Božjega naroda. Tko je uistinu susreo Krista, ne može ga držati za sebe, nego ga mora naviještati. Potreban je novi apostolski zamah, življen kao svakodnevna zauzetost zajednica i kršćanskih skupina.

Papa Ivan Pavao II.,
Ulaskom u novo tisućljeće, br. 40.

ZAŠTO ZA ODRASLE VIŠE NEMA DAROVA?

Bilo je to sada već davne 2006. godine. S tadašnjim predsjednikom Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za katehizaciju, sada umirovljenim nadbiskupom mons. Marinom Srakićem, imao sam priliku sudjelovati na međunarodnom katehetskom simpoziju pod nazivom *Kršćanska inicijacija kao proces postajanja kršćaninom*. Među mnogim predavanjima jedno je posebno izazvalo moju, ali i pozornost svih sudionika. Bilo je to predavanje teologa, pisca i župnika Klemensa Armbrustera.

Naime, on je predavanje započeo tezom kako u Crkvi postoji vrijeme darivanja. Tako već dijete, nakon primljenoga sakramenta krsta, nakon manje ili više lijepo pripremljene službe riječi ili euharistijskoga slavlja, uz mnoštvo rodbine, prima svoje prve darove kao znak uspomene na taj prekrasan i za vjerski život čovjeka značajan dan. Ne prođe dugo, a vrijeme pripreme za sakrament euharistije iznova učini obitelj, ali i župnu zajednicu, mjestom radosnoga događaja. Kako bi i na taj dan ostao neki znak sjećanja, uvriježila se praksa darivanja prvopričesnika. I lijepo je to, bio je mišljenja predavač. No, vrlo brzo od djeteta se postane mladićem. Crkva ga, u želji pripremiti ga za odgovornost u vjeri, sukladno mogućnostima, pripremi te mu omogućiti vidljivi znak primanja darova Duha Svetoga. Tako i vrijeme sakramenta potvrde, kako ne bi ostalo samo na crkvenom i liturgijski bogatom obilježju, završi najčešće za zajedničkim obiteljskim stolom prepunim darova. No, nije tu kraj. Župnik navodi kako postoje i oni koji su se u kasnijoj dobi odlučili postati kršćanima. Katekumeni. Nakon duge pripreme, uvodnih kateheza, podjela simbola, skrutinija, te svega onoga što je sastavni dio katekumenata kao modela, dođe dan primanja sakramenata inicijacije. Unatoč tomu što su katekumeni okupljeni na jednom mjestu na Veliku subotu, te premda su »iskorijenjeni« iz svojih župa, svečani trenutak primanja sakramenata inicijacije

ipak im ostane zauvijek u sjećanju. No, uz jednu malu napomenu. Kada sve završi, kada svi odu svojim kućama, katekumen, sada novi kršćanin, postavi pitanje: Zašto mi nitko nije čestitao? Ja sam postao član kršćanske zajednice, postao sam dio vas. Zašto se nitko od vas sa mnom ne raduje? A o poklonima da i ne govorimo.

* * * *

Ovogodišnji deveti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike okuplja nas u okviru teme *Katekumenat – nadahnuće za katehezu i evangelizaciju odraslih*. Premda se, dakle, ne radi izravno o katekumenatu kao liturgijsko-katehetskom modelu pripreme odraslih za sakramente kršćanske inicijacije, ipak je riječ o vrijednim područjima katekumenata kao modela, koji danas sve više poprima orise jedino moguće kateheze i evangelizacije odraslih vjernika, već krštenih osoba. U tome smislu pred Kolokvijem se otvaraju mnoga pitanja: kada završava i završava li uopće kršćanska inicijacija? Koja je uloga zajednice u katehezi i evangelizaciji odraslih? Tko su danas odrasli vjernici i koje dodirne točke njihova svakodnevnoga života s vjerom postaju životnim opcijama i trenucima u kojima kršćanska vjera posebno dolazi do izražaja? Kakvu ulogu u svemu tome imaju živi vjernički krugovi? Konačno, kako odrasli vjernici pridonose razvoju života kršćanske, župne zajednice?

* * * *

Antropološki gledano, pojam »inicijacija« svoje je mjesto u terminologiji humanističkih znanosti iznova pronašao u devetnaestom stoljeću. Mircea Eliade definira inicijaciju kao »sistem usmeno predanih obreda i tradicija koji stanje onoga nad kojim se inicijacija provodi mijenja u cijelosti«. Za njega inicijacija označava autentičnu ontološku promjenu egzistencije, odnosno, na putu inicijacije novoobraćenik pristupa onoj egzistenciji koja se od njegove prijašnje temeljno razlikuje. On postaje sasvim »netko drugi«. Upravo iz tog razloga, Eliade promatra inicijaciju kao »mistično rođenje«. Razmišljajući tako o inicijaciji kao procesu u kojemu dijete postaje punopravni član društva, inicijaciju se promatra kao oblik inkulturacije koja je nužno vezana uz tradiciju na kojoj počiva jedno društvo. Drugim riječima, kandidat u procesu inicijacije prihvaća u potpunosti tradiciju od koje i u kojoj živi društvo odraslih, te postaje dio nje. On postaje »netko drugi«. Dakle, bez inicijacije čovjek nije u stanju sudjelovati u potpunosti niti u kulturalnom niti u društvenom životu, još manje može pronaći svoj vlastiti identitet.

Psihološki gledano, značenje takve inicijacije u današnje vrijeme sve više dolazi do izražaja. Tako će mnogi danas ustvrditi da ultra-individualizam postmoderne uništava svaki individuum, vodeći ga prema nemogućoj i neispunjivoj zadaći: izmisliti vlastiti život i vlastiti smisao! Čovjeku ovoga vremena, dakle, nedostaje inicijacija koja bi ga vodila u tradiciju, u sjećanje čovječanstva! Čovjeku nedostaje prošlost u kojoj bi mogao prepoznati korijen vlastitoga identiteta da bi uopće bio u mogućnosti izgraditi svoju budućnost.

* * * *

Naravno, govoriti o antropološkoj inicijaciji znači ponajprije govoriti o inicijaciji u kulturu i tradiciju određenoga naroda. No, govoriti o kršćanskoj inicijaciji, znači govoriti o uvođenju u vjeru. Uvoditi, pak, nekoga u vjeru, znači pratiti nekoga na putu otkrivanja Božje objave u povijesti. U tom smislu, kršćanska inicijacija je praćenje u kojemu »inicijator« pomaže kandidatu shvatiti otajstvo Krista, kako bi kandidat mogao živjeti svoju vjeru. Obred inicijacije – bilo da se radi o sakramentima inicijacije podijeljenima u djetinjstvu i mladosti, ili da se radi o katekumenatu kao modelu inicijacije odraslih u vjeru - je važan, no, valja ga uvijek shvatiti kao početak puta u vjeri.

Naime, činjenica je da smijemo, manje-više, s ponosom gledati na praksu podjele sakramenata inicijacije kod nas. O načinima priprave na samu podjelu moglo bi se već promišljati. Ali, ono što bi valjalo postaviti kao pitanje, uokvireno riječima Eliadea, jest: događa li se i ostvaruje li se nakon

podjele sakramenata inicijacije »mistično rođenje«, »drugi čovjek«? Ili: kad ćemo shvatiti da je obred inicijacije samo početak puta u vjeri, a da kršćanska inicijacija u sebi shvaća cjeloživotno praćenje i pružanje pomoći čovjeku u otkrivanju Božjega otajstva? Jednom je Heinz Schürmann, biblijski teolog, izjavio: »Dijete koje ne raste, ne ostaje dijete, nego postaje patuljkom. Isto je tako i s vjerom: vjera koja više ne raste ne ostaje 'djetinjasta' vjera nego postaje vjerom koja se skvrčila, postaje patuljastom«, te završava: »uvjeren sam da postoje mnogi odrasli koji upravo takvu skvrčenu, patuljastu vjeru nose u sebi«.

Razmišljajući, dakle, o kršćanskoj inicijaciji kao procesu koji započinje obredom inicijacije i pred nas stavlja zadaću iznalaženja standardnih programa za odrasle, poput onih već ustaljenih i standardiziranih programa za sakramentalnu inicijaciju djece i mladih, otkrivamo paletu neodgovorenih pitanja. Ta će pitanja ostati neodgovorena sve do trenutka dok ne shvatimo što je to uopće kršćanska inicijacija te dok ne shvatimo da njoj zapravo nema kraja. Odnosno, dok sami sebi ne odgovorimo na pitanje: što mi, Crkva, zapravo očekujemo od već iniciranih? Postaju li oni zaista dio tradicije koja se njihovom prisutnošću jača i oživljuje? Postaju li oni, riječima pape sv. Ivana Pavla II., »živo tkivo Crkve«?

* * * *

Kulturalni kontekst u kojemu živimo ovdje u Hrvatskoj, ali i onaj europski, prema kojemu kročimo, a koji je utemeljen na prikrivenome himnu individualnosti, koji promovira mesijanizam vlastite ljubavi, vlastitog interesa i egoizma koji se predstavlja kao iskreni altruizam, nužno nas poziva na obnovu promišljanja i svjesnijega shvaćanja živoga odnosa kateheze i zajednice. Zajednica je ukorijenjena u srcu kateheze. »Katehetska je pedagogija«, veli Opći direktorij za katehezu, »učinkovita u onoj mjeri u kojoj kršćanska zajednica postaje konkretnim i primjerenim uporištem za hod vjere pojedinaca. To se događa ako se zajednica predstavlja kao izvor, mjesto i cilj kateheze« (br. 158). Drugim riječima rečeno, sve što se u okviru kateheze događa mora se događati po i u kršćanskom zajedništvu, kroz konkretnu župnu zajednicu. To je obveza i dužnost koja je stavljena pred nas kao zadaća koja mora biti iznova otkrivena. Čini se da često zaboravimo na riječi Općeg direktorija za katehezu koji kaže da »Crkva, u prenošenju vjere i novoga života – putem kršćanske inicijacije – djeluje kao majka koja rađa djecu začetu po Duhu Svetom i od Boga rođenu« (br. 79), te izričito nadodaje da je »krsni katekumenat odgovornost cijele kršćanske zajednice« (br. 91). Kateheza, dakle, treba zajednicu i vodi zajednici. Zašto je katehetskim dokumentima, pa tako i doku-

mentu Hrvatske biskupske konferencije *Da vaša radost bude potpuna* stalo do katekumenalnoga oblika kateheze i što to zapravo znači? Katekumenat je višeslojni model po kojemu se ostvaruje proces kršćanske inicijacije, po kojemu opet netko biva poučavan u vjeri, praćen na tom putu katekumenata od cijele zajednice Crkve. Bez razlike radilo se o djeci ili mladima i odraslima koji se pripremaju na primanje sakramenata inicijacije, ili se radi o odraslima koji su već odavno kršteni.

Sve navedeno zahtijeva obnovu kateheze koja se mora dogoditi obnovom cijele Crkve. A obnova Crkve djelo je živih i misionarskih kršćanskih zajednica koje će, ne samo sebi, nego i svijetu oko sebe pomoći iznova pronaći pravi put do čovjeka i Boga. Riječima francuskoga filozofa Regis Debraya: »Što očekujemo od vas, velikih duhovnih pokreta Zapada? Da nas probudite! Mi udišemo opijum naroda u sustavu komunikacije koji počiva na 'ali' novca i površnosti. A vi, vi ste slobodni!« Francuski biskup Dufour odgovara: »Mi smo slobodni, jer smo oslobođeni. Mi smo slobodni, jer smo otkupljeni. Pozvani smo to srce vjere prenijeti u srce svijeta. To možemo samo po zajednicama koje vode kršćanskom iskustvu.«

U želji da se s ovoga devetoga pastoralno-katehetskog kolokvija za svećenike svi mi, sudionici i organizatori, zajedno s onima koji će nas svojim spoznajama obogaćivati za vrijeme predavanja, kratkih plenarnih izlaganja i predstavljanja rada u župnim zajednicama, svojim župnim zajednicama vratimo s pokojim vrijednim poklonom, vjerujemo da ćete svi i ovaj Kolokvij prihvatiti kao dar, potreban svima nama u rastu osobne, ali i zajedničke vjere. »Kateheza odraslih ima zadatak promicanja novoga tipa vjernika koji dublje ulazi u otajstva vjere i koji vidi da bi trebao biti osvjedočeniji u ono što vjeruje i angažiraniji u kršćanskoj zajednici i u društvu u cjelini« (*Da vaša radost bude potpuna*, br. 45.). Kolokvij želi tomu pridonijeti.

U ime Povjerenstva za kolokvij
Ivica Pažin

PROGRAM

UTORAK, 3. ožujka 2020.

- 10,00 **Molitva**
Pozdravna riječ
Uvodne misli u rad Kolokvija, mons. Đuro HRANIĆ, nadbiskup,
predsjednik Vijeća HBK za
katehizaciju i novu evangelizaciju
- 10,30-11,15 **Skice o zrelosti odraslih u suvremenom svijetu**,
dr. sc. Anto MIKIĆ, poslijedoktorand
- 11,15-11,45 Odmor
- 11,45-12,30 **Katekumenat – nadahnuće za katehezu i evangelizaciju odraslih**,
prof. dr. sc. Ivan BODROŽIĆ
- 12,30 *Tematska rasprava*
Moderator: vlč. mr. Pavao GOSPODNETIĆ
- 13,00-15,00 Odmor/ Ručak
- 15,00-16,00 **Živi vjernički krugovi za sudjelno zajedništvo u rastu vjere**,
dr. sc. Milan ŠIMUNOVIĆ

»A što mi čekamo?« (EG, br. 120.).
O evangelizacijskoj zauzetosti vjernika laika,
dr. sc. Dražen ŽIVIĆ

Uvodničar: doc. dr. sc. Kruno NOVAK
- 16,00 *Tematska rasprava*
- 16,30-16,45 Stanka
- 16,45-18,15 **Radionice prema metodi postera i 'flyera'**
- 18,30 EUHARISTIJSKO SLAVLJE
predvodi mons. Ivan ĆURIĆ, pomoćni biskup
i predsjednik Vijeća HBK za kler
Glazbeno animira: Mješoviti zbor župe sv. Mirka, Šestine – Zagreb
mo. Božidar Ljubenko
- 19,30 Večera

- 7,00 *Mogućnost slavljenja euharistije u zagrebačkoj katedrali*
- 9,00 **Molitva**
- 9,15-11,00 Okrugli stol: **Nova sinteza s kulturom – izazov evangelizaciji** (usp. EG, br. 129.)
Sudjeluju:
prof. dr. sc. Ružica PŠIHISTAL – Udruga katoličkih intelektualaca, Osijek
gđa Marija PERČIĆ – Kršćanski kulturni centar, Zagreb
mr. sc. Ivica ĐAKOVIĆ – Hrvatsko katoličko društvo prosvjetnih djelatnika, Zagreb
- 11,00-11,30 *Tematska rasprava*
- 11,30-12,00 Odmor
- 12,00-13,15 *Radionice prema metodi postera i 'flyera'*
- 13,30-14,15 **Predstavljanje zbornika *Biti obitelj u obitelji Crkve. »Naraštaj naraštaju kazuje djela tvoja (Ps 145, 4)«***
O zborniku govore:
prof. dr. sc. Josip ŠIMUNOVIĆ
mr. sc. Josip PERIŠ
- 14,15 **Završna rasprava**
Sinteza Kolokvija
mons. Ivan ČURIĆ, pomoćni biskup i predsjednik Vijeća HBK za kler
Moderator: izv. prof. dr. sc. Ivica PAŽIN
- 14,45 Ručak

Radionice prema metodi postera i 'flyera'

- ▣ **»Ljepota mnogostrukog lica Crkve« (Ivan Pavao II., NMI, br. 40.).**
O radu s odraslima u župnoj zajednici
Voditelj: vlč. Nikola JURKOVIĆ, Gornja Stubica
- ▣ **»Uzvišeno blago objavljene Riječi« (EG, br. 175.).**
O čitanju Božje riječi u župnoj zajednici
Voditelj: vlč. Krešimir BULAT, Gorjani – Đakovo
- ▣ **Hodočašće kao put vjere**
Voditelj: preč. Domagoj MATOŠEVIĆ, Marija Bistrica
- ▣ **»Nevidljivi gradovi« i evangelizacija odraslih (EG, br. 74.).**
Novo sredstvo kao sredstvo novoga izričaja vjere
Voditelj: Siniša KOVAČIĆ, Hrvatska katolička mreža

MOLITVA ČASOVA

Srednji čas – utorak 3. ožujka 2020. godine

R. Bože, u pomoć mi priteci. Slava Ocu. Kako bijaše.

Himan

Iz vjere Božje živimo,
Potpomognuti ufanjem:
A sad u žaru ljubavi
Svi Kristu slavu pjevajmo!

O trećem času Krista su
Za žrtvu na križ povelili
Da s križa Pastir brižljivi
Sve ovce svoje prikupi.

Od duga sveg Otkupitelj
Oslobodi nas žrtvom svom
Zamolimo ga ponizno,
Od svijeta nek nas izbavi.

U Duhu sad zazovimo
Po Kristu Oca svojega!
O moćna sveta Trojice
Pomozi svojim slugama! Amen.

Ant. Ovo su dani obraćenja:
oslobodimo se grijeha i spasimo duše svoje.

Psalmodija

Ps 119 (118), 1-8. I. (Alef) Pohvala Božjem zakonu
Ljubav je Božja ovo: zapovijedi njegove čuvati (1 Iv 5,3)

Blaženi oni kojih je put neokaljan, *
koji hode po zakonu Jahvinu!
Blaženi oni koji čuvaju propise njegove, *
čitavim srcem njega traže;
koji ne čine bezakonje, *
već hode putovima njegovim.
Naredbe si svoje dao*
da se brižno čuvaju.

O, kad bi čvrsti bili putovi moji*
 da tvoja čuvam pravila!
 Neću se postidjeti tada*
 kad budem pazio na zapovijedi tvoje.

Slavit ću te u čestitosti srca*
 kad naučim sudove pravde tvoje.
 Tvoja ću pravila čuvati: *
 ne zapusti me nikada!

Ps 13 (12). Pouzdan vapaj pravednika Gospodinu
Bog svake nade ispunio vas svakom radošću! (Rim 15, 13).

Ta dokle, Gospodine, †
 dokle ćeš me uporno zaboravljati *
 Dokle ćeš sakrivati lice od mene?
 Dokle ću nositi bol u duši †
 tugu u srcu obdan i obnoć? *
 Dokle će se dušmanin dizati na me?

Pogledaj, usliši, Gospodine, Bože moj. *
 Prosvijetli mi oči da ne zaspim na smrt,
 nek ne kaže dušmanin: "Nadjačah njega". *
 Nek ne kliču protivnici ako posrnem!

Ja se u tvoju dobrotu uzdam, *
 nek mi se srce raduje spasenju tvome!
 Pjevat ću Gospodinu koji mi učini dobro *
 pjevat ću imenu Gospodina Svevišnjega!

Ps 14 (13). Ludost bezbožnika
Gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobilova milost (Rim 5, 20).

Bezumnik reče u srcu: »Nema Boga!» *
 Pokvareni rade gadosti; nitko da čini dobro.
 Bog s nebesa gleda na sinove ljudske *
 da vidi imali tko razuman Boga da traži.

No, svi skrenuše zajedno, svi se pokvariše: *
 nitko da čini dobro — nikoga nema.
 Neće li se urazumiti svi što čine bezakonje, *
 koji proždiru narod moj kao da jedu kruh?

Boga oni ne zazivlju: †
od straha će drhtat, *
gdje straha i nema,
jer Bog će rasuti kosti onih
koji tebe opsjedaju, *
bit će posramljeni, jer će ih Bog odbaciti.

O neka dođe sa Siona spas Izraelu; †
Kad Bog promijeni udes naroda svoga, *
klicat će Jakov, radovat se Izrael.

Ant. Ovo su dani obraćenja:
oslobodimo se grijeha i spasimo duše svoje.

Kratko čitanje

Jl 2,17

Između trijema i žrtvenika neka tuže svećenici, sluge Gospodnje.
Neka mole: Smiluj se, Gospodine, svojem narodu! Ne prepusti baštine svoje sramoti, poruzi naroda.

R. Čisto srce stvori mi, Bože.

O. I duh postojan obnovi u meni.

Molitva

Pogledaj, Gospodine, svoju obitelj: u odricanju naše tijelo nalazi korisnu stegu, daj da nam i duh gori od želje za tobom. Po Kristu.

Srednji čas – srijeda 4. ožujka 2020. godine

R. Bože, u pomoć mi priteci. Slava Ocu. Kako bijaše.

Himan

Iz vjere Božje živimo,
Potpomognuti ufanjem:
A sad u žaru ljubavi
Svi Kristu slavu pjevajmo!

O trećem času Krista su
Za žrtvu na križ povelili
Da s križa Pastir brižljivi
Sve ovce svoje prikupi.

Od duga sveg Otkupitelj
Oslobodi nas žrtvom svom
Zamolimo ga ponizno,
Od svijeta nek nas izbavi.

U Duhu sad zazovimo
Po Kristu Oca svojega!
O moćna sveta Trojice
Pomozi svojim slugama! Amen.

Ant. Ovo su dani obraćenja:
oslobodimo se grijeha i spasimo duše svoje.

Psalmodija

Ps 119 (118), 9-16. II. (Bet)

Kako će mladić čistim sačuvati put svoj? *
Čuvajući riječi tvoje.
Svim srcem svojim tebe tražim; *
ne daj da zastranim od zapovijedi tvojih.

U srce pohranih riječ tvoju*
da protiv tebe ne sagriješim.
Blagoslovljen si, o Jahve, *
nauci me svojim pravilima.

Usnama svojim navješćujem*
sudove usta tvojih.
Putu se propisa tvojih radujem*
više no svemu bogatstvu.

Razmišljat ću o naredbama tvojim*
i putove ću tvoje razmatrat'.
Uživat ću u pravilima tvojim, *
riječi tvojih neću zaboravit'.

*Ps 17 (16). Vapaj nevina čovjeka
U dane svoga zemaljskog života prikazivao je molitve i prošnje...
i bi uslišan (Heb 5, 7)*

I.

Čuj, Gospodine pravedni, †
i vapaj mi poslušaj, *
usliši molitvu iz usta iskrenih!
Od tebe nek' mi dođe presuda, *
tvoje oči vide što je pravo.

Istraži mi srce, pohodi noću, †
ognjem me iskušaj, *
al' u meni nećeš nać' bezakonja.
Ne zgriješiše usta moja†
kao što grijеше ljudi: *
po riječima usta tvojih
čuvah putove Zakona.
Korak mi čvrsto prionu za tvoje staze, *
ne zasta mi noga na putima tvojim.

Zazivam te, Bože, ti ćeš me uslišiti: *
prikloni mi uho i čuj riječi moje.
Proslavi na meni dobrotu svoju, †
ti koji od dušmana izbavljaš*
one što se utječu desnici tvojoj.
Čuvaj me ko zjenicu oka, †
sakrij me u sjenu krila svojih*
od zlotvora što na me nasrću.

II.

Dušmani me bijesni opkoljuju, †
 bešćutno srce zatvaraju*
 i ustima zbore naduto.
 Koraci njihini sad me okružuju,*
 smjeraju da me na zemlju obore;
 slični lavu što hlepi za plijenom*
 i laviću što vreba u potaji.

Ustani, Gospodine, presretni ga i obori, †
 od grešnika mi život mačem spasi, *
 a rukom od ljudi, Gospodine:
 od ljudi kojih je dio ovaj život, *
 kojima želudac puniš dobrima;
 kojih su sinovi siti,*
 a djeci daju što im pretekne.
 A ja ću u pravdi gledati lice tvoje, *
 i kad se probudim,
 naužit se pojave tvoje.

Ant. Ovo su dani obraćenja:
 oslobodimo se grijeha i spasimo duše svoje.

Kratko čitanje

Ez 18,30b-32

Obratite se i povratite od svih svojih nedjela, i grijeh vam vaš neće biti na propast! Odbacite od sebe sva nedjela koja ste činili i načinite sebi novo srce i nov duh! Zašto da umirete, dome Izraelov? Ja ne želim smrti nikoga koji umire, govori Gospodin. Obratite se, dakle, i živite!

R. Čisto srce stvori mi, Bože.
O. I duh postojan obnovi u meni.

Molitva

Pogledaj, Gospodine, predanje svoga naroda. Korizmenim odrićanjem krotimo tijelo: daj nam snagu za dobra djela. Po Kristu...

PREDAVANJA

SKICE O ZRELOSTI ODRASLIH U SUVREMENOM SVIJETU

Dr. sc. Anto Mikić

Premda u stručnoj literaturi pojam zrelosti uključuje raznolika značenja i karakteristike koje ga prate, većina se autora slaže kako zrelost podrazumijeva zdrav pogled na sebe i odnos prema sebi i vlastitim granicama, sposobnost izgrađivanja odnosa s ljudima u svojoj bližoj i daljnjoj okolini te otvorenost prema stalnome rastu i napretku prema nedostižnim idealima. No, u današnje vrijeme postizanje zrelosti znatno je otežano, a često i »odgođeno«, zbog niza društvenih, tehnoloških, komunikacijskih i drugih promjena kojima su izložene generacije suvremene, post-moderne ere. Stoga je i stvarnost današnjih odraslih često obilježena mnogostrukim raskoracima

i paradoksima: između fizičkog i virtualnog identiteta, retradicionalizacije u stavovima i liberalizacije u ponašanjima, nesklonosti naglim promjenama i čežnjom za »čudima« i instant rješenjima, stalne prividne komunikacije i stvarne usamljenosti ... U svome izlaganju autor će opisati i pojasniti neke od tih raskoraka i paradoksa, ali i ponuditi moguće »lijekove« koje suvremena Crkva može ponuditi današnjim odraslima na putu njihovog sazrijevanja: od nekih »drevnih« vjerskih istina, poput nauka o Iskonskome grijehu, koji u suvremenom kontekstu mogu zadobiti i nova značenja, pa do pojedinih sakramenata, poput ispovijedi i euharistije, koje i suvremenom čovjeku mogu biti predstavljeni i ponuđeni kao važna potpora na putu postizanja njihove zrelosti. No, uspjeh toga procesa uključivanja Crkve u proces sazrijevanja svojih članova ujedno znači i otvorenost prema sazrijevanju same Crkve, i kao institucije, ali i kao zajednice: od jačanja svijesti o sebi i svojim vlastitim granicama, preko njene sposobnosti ulaženja u dijalog i suživot s »drugima«, pa sve do otvorenosti prema vlastitome rastu i napretku prema nedostižnom idealu – nebeskom Jeruzalemu.

Dr. sc. Anto Mikić, rođen 1973. godine u Matičima (BiH). Diplomirao je teologiju na KBF-u u Zagrebu (1998.) te doktorirao hrvatsku kulturu (kroatologiju) na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu (2016.). U posljednjih petnaestak godina surađivao je u izvođenju nastave na više hrvatskih visokih učilišta, a od 2017. zaposlen je kao poslijedoktorand na Odjelu za komunikologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu, gdje sudjeluje u izvedbi kolegija Radijsko novinarstvo, Crkva i mediji, Medijsko pravo i Interpersonalna komunikacija, te organizira i moderira praksu za studente komunikologije. Napisao je više znanstvenih radova s područja povijesti crkvenih medija i odnosa između Crkve i (komunističke) države u 20. stoljeću, a sudjelovao je i u radu više znanstvenih simpozija, stručnih skupova i okruglih stolova. Osim znanstveno-nastavne djelatnosti, bavi se i novinarskim radom, te je u proteklih dvadesetak godina kao novinar, urednik i kolumnist surađivao s brojnim crkvenim i svjetovnim medijima te je bio glavnim urednikom Hrvatskoga katoličkog radija. Trenutno je i glavni urednik vjerskog portala Bitno.net.

KATEKUMENAT – NADAHNUĆE ZA EVANGELIZACIJU ODRASLIH

Dr. sc. Ivan Bodrožić

U ranoj Crkvi katekumenat je bio povlašteno sredstvo odgoja i uvođenja odraslih u vjeru. Može se generalno razlikovati dvije dimenzije poučavanja u vjeri onih koji nisu bili kršteni. Prva dimenzija je ona interna potreba, prema kojoj je samo znanje vjere ili nauk koji dolazi odozgor, od Boga, pretpostavljao i određeni ljudski napor kojim ga se moglo razumjeti i prihvatiti. Zato je i Isus zapovjedio svojim učenicima da propovijedaju, naviještaju i poučavaju druge istinama koje je Bog objavio. U prvom redu bili su pozvani naviještati istinu i događaj njegova uskrsnuća, kao što su oni koji su slušali trebali slušati posluhom vjere. Potreba da onaj tko pristupa Kristu

bude poučen u vjeri bila je neophodna bez obzira na to da li je kandidat za krštenje dolazio iz židovstva ili poganstva, kao što ni razina nečije učenosti ili znanja nije dokidala takvu potrebu.

S druge pak strane pouka u vjeri je mogla ovisiti i o izvanjskim uvjetima u kojima je Crkva živjela u društvu. Tako je ozbiljnost, pa i način pouke i katekumenske priprave, ovisio o zahtjevima koje je pred Crkvu stavljao društveni trenutak. U prva tri stoljeća u vrijeme progona krštenici su trebali biti spremni na progone i mučeništva, te ih je katehetska pouka imala pripremiti na opasnosti kojima su bili izloženi poradi vjernosti Kristu. Potom od trenutka kada Crkva nakon Konstantinova preokreta uživa slobodu, susreće se s novim izazovom, a to je mlakost i nedosljednost mnogih kršćana koji su sve manje i teže svjedočili izvornost svoje vjere. Katehetska pouka u tom razdoblju je pretpostavljala nastojanje da se kršćanima skrene pozornost na precizne obveze preuzete pri krštenju da se ne poistovjećuju s društvom u kojemu žive.

Ove dvije dimenzije katekumenata nikada ne gube svoju aktualnost, jer je uvijek neophodna unutarnja motivacija koja izvire iz odgovornosti pred Božjim otajstvom, ali isto tako je bitno primijeniti pouku prilagođavajući je i okolnostima trenutka u kojemu Crkva živi. U tom smislu katekumenska priprava je pokazala veliki raspon sadržaja kao i velike mogućnosti prilagodbe, čime (p)ostaje aktualna i znakovita i Crkvi našega vremena.

Dr. sc. Ivan Bodrožić, rođen je u Svibu 1968. Osnovno školovanje završio je u Svibu i Splitu (1975.-1983). Klasičnu gimnaziju u Splitu (1983.1987.), a teološki fakultet u Splitu i Rimu (1987.-1994.). Na Papinskom institutu Augustinianum u Rimu je magistrirao i doktorirao teologiju obranivši doktorsku tezu pod nazivom *Numerologija u misli svetog Augustina* (2002.).

Po završenom doktorskom studiju započeo je raditi na Katoličkom bogoslovnom fakultetu od 2002. predajući Latinski jezik I. i II., da bi od jeseni 2005. stupio u redovito radni odnos. U međuvremenu je odlukom Fakultetskog vijeća od 15. siječnja 2004. izabran u znanstveno-nastavno zvanje (naslovnog) docenta, a odlukom od 13. listopada 2005. izabran na radno mjesto u znanstveno-nastavnom zvanju docenta iz znanstvenog područja humanističkih znanosti, znanstvenog polja teologije te iz grane patrologije pri Katedri povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Od 2007. obnašao je službu pročelnika Katedre.

Odlukom Vijeća društveno-humanističkog područja od 16. prosinca 2009. izabran je u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora, a od 1. veljače 2010. je redoviti zaposlenik KBF-a Sveučilišta u Zagrebu pri Katedri povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka, gdje obnaša i službu pročelnika Katedre. Matični odbor za područje humanističkih znanosti dana 16. siječnja 2014. izabrao ga je u znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika. Reizabran je na radno mjesto izvanrednog profesora 22. travnja 2015., a Senat Sveučilišta u Zagrebu u listopadu 2017. ga je izabrao za redovnog profesora.

ŽIVI 'VJERNIČKI KRUGOVI' ZA SUDJELNO ZAJEDNIŠTVO U RASTU VJERE

Dr. sc. Milan ŠIMUNOVIĆ

Svjesni činjenice dubokih promjena u svijesti današnjega čovjeka, obilježene i nekritičkim uranjanjem u digitalni svijet što pogoduje rastu rascjepkanosti i raspršenosti vremena i života, krajnjoj fluidnosti i naglašenoj emotivnosti, a time slabljenju raspoloživosti ne samo za prihvaćanje nekih dosadašnjih stilova crkvenoga djelovanja već i za 'pitanje Boga', pokušat ćemo se usredotočiti na nužnost mogućih novih evangelizacijsko-katehetskih iskoraka. Uvjereni da je evangelizacija najveće djelo ljubavi u služanju čovjeku, makar smo na mucu slaboga (čak i nikakvoga) odaziva odraslih krštenika na neke (i smišljenije) ponude, na tragu katekumenalne

dimenzije pastoralna dužni smo (u 'zgodno i nezgodno vrijeme') *ne samo nuditi već i ciljano pozivati na mistagoški put dubljega propitivanja vjere i 'ulaženja u njezine tajne'*, u vidu postizanja evanđeoskih stavova i punije životne radosti. Uviđamo, naime, s jedne strane niz pothvata u jačanju 'živosti i zajedništva' vjere, a s druge strane pomanjkanje volje i snage za nešto 'novo' i svrsishodnije usred pastoralno-katehetske 'kolotečine', štoviše i vraćanje na stereotipne načine rada odnosno njihova podržavanja, što nema budućnosti u situaciji porasta vjerskog indiferentizma i 'duhovne atrofije'.

Izlaz je u novom i jačem oslanjanju na Boga Isusa Krista, a to pretpostavlja tzv. pastoralno obraćenje svećenika i vjernika. Izgleda da je nužno svojevrsno novo 'uznemirenje' odraslih kako bi doživjeli 'krisis' vjere po 'naslijeđu' ili iz običaja, a to znači i vjerskog sakramentalizma koji ne jamči istinsku kršćansku radost. Stoga je potrebno više se uključiti u promišljanje naše Crkve, na službenoj i praktičnoj razini, o realizaciji nekih novih modela. Jedan od takvih jest i model *živih vjerničkih krugova* koji smjera prema konačnom preustroju dosadašnje 'sakramentalne kateheze', ograničene na djecu, sa drugačijim okretanjem odraslima, glavnim adresatima. Otud nužnost okupljanja manjih skupina mladih i odraslih vjernika u pravcu dijaloškoga 'dijeljenja' Božje riječi, vjere i života, bez izdvajanja iz župnoga zajedništva već u jačanju svijesti crkvenosti i nedjeljnog euharistijskog zajedništvovanja.

Zacijelo se traži veća *proročka pastoralna kreativnost* u pravcu tzv. diferenciranih katehetskih pristupa, ovisno o pojedinim sredinama. To pretpostavlja prementalizaciju u vidu *novoga timskoga djelovanja* na među/dekanatskoj razini (svećenika i svjesnijih vjernika laika, osobito vjeroučitelja i kateheta) radi plodnijega traženja sadržaja i načina okupljanja vjernika u sudjelnom zajedništvoivanju u rastu vjere. Tu je od naročite važnosti ‘*vježbanje*’ za *pluralnost govora* s novim načinima komuniciranja u predvođenju skupinâ mladih i odraslih. Vodeći računa o znatnim otporima u pokretanju drugačijih načina okupljanja u vidu produbljenja vjere čini se da je, nakon najnovijega dokumenta HBK, ipak prijeko potrebno poraditi na *Evangelizacijsko-katehetskom vodiču* koji bi, u ‘raspršenosti pastorala’, sadržajno i metodološki, mogao biti uporišna točka i pomagalo za moguća *redovita* a negdje makar *povremena i prigodna katehetska okupljanja* u liturgijskoj godini, kao okosnici za vjernički put u vjeri. Pritom je od naročite važnosti gajiti svijest pozvanosti na angažiraniju suradnju s Duhom Svetim koji je prvi i glavni protagonist u ‘činjenju svega novim’ (usp. Otk 21, 5).

Dr. sc. Milan ŠIMUNOVIĆ rođen je 1941. godine u Kopolju kod Otočca. Umirovljeni je profesor pastoralne teologije i religijske pedagogije i katehetike. Među mnogim crkvenim angažmanima potrebno je spomenuti da je od 1974. predsjednik Stalnog odbora za Katehetske ljetne škole, predstojnik Nacionalnog katehetskog ureda Hrvatske biskupske konferencije (1998.-2002.), dugogodišnji član Vijeća za katehizaciju i novu evangelizaciju. Autor je nekoliko knjiga, mnogobrojnih znanstvenih i stručnih radova, sudionik na mnogim nacionalnim i međunarodnim simpozijima, te suradnik na pisanju nekih od značajnijih dokumenata Hrvatske biskupske konferencije. I danas je aktivan kao predavač na različitim simpozijima i seminarima, kao što je i aktivni pastoralni djelatnik u mnogim župama Gospićko-senjske biskupije, ponajprije njegove rodne župe Kopolja.

»A ŠTO MI ČEKAMO?« (EG, BR. 120) O NADANJIMA ODRASLIH U ŽUPNOJ ZAJEDNICI

Dr. sc. Dražen Živić

Kroz svoju je ovovremenu povijest čovjek često suočen s mnogim izazovima i iskušenjima koji se uglavnom kreću u širokom rasponu od bezizglednosti do veličanstvenih uspjeha. Vjerojatno nećemo pogriješiti ako ustvrdimo da je čovjek, ako ne uvijek u fizičkom a ono sigurno u duhovnom smislu neprestano u gibanju između radosti i nadanja s jedne strane te žalosti i beznađa s druge strane. To su doduše ekstremne krajnosti, većinom se ipak nalazimo negdje između onoga što nas duhovno, emocionalno pa i materijalno ispunja i onoga što bismo najradije da nas mimoide u širokom luku i trajno. Pitanje je koliko mi sami, računajući isključivo na ljudski razum, možemo utjecati na koju ćemo se stepenicu prema zadovoljenju naših nadanja i potreba zapravo uspeti. Ujedno, svakodnevni nas životni ritam i obveze dovode i smještaju u »čekaonicu« života: od posjeta liječniku do čekanja u redu za neku novu računalu igricu ili modni proizvod. Razmišljamo li u tim slučajevima da »gubimo« dragocjeno vrijeme koje bismo plodonosnije iskoristili za, recimo, odmaranje uz dobru knjigu ili film? Često i (pre)dugo čekamo. Neke stvari, ljude ili događaje uzaludno čekamo, a neke možda i nepotrebno. Pokatkad i ne znamo zašto nekoga ili nešto čekamo. Je li to i u kojem smislu naš izbor ili su nam čekanje odredili drugi? Možda nastojeći, pritom, da nam otupe oštricu nadanja u bolji i pravedniji svijet? U puno se životnih situacija čekanje ipak isplati, jer nas ono uči strpljivosti i odricanju, a to su svakako vrline koje prečesto zapostavljamo, odnosno mislimo da su razumljive same po sebi. No ako nas čekanje zaokupi kao osnovni smisao ili filozofija života onda ćemo se naći u problemima i nismo na dobrom putu. Jer, izazovi, bilo oni poticajni bilo oni za koje mislimo da se ne mogu otkloniti, ne rješavaju se sami po sebi, pogledom sa strane, poglavito ako se oslanja-

mo samo na svoje ljudske ionako krhke snage. Čekanje radi čekanja poraz je života. Zato nije dovoljno samo čekati (primjerice, rješenje problema ili dolazak drage osobe) nego treba krenuti ususret makar to značilo suočiti se s opasnošću ili neizvjesnošću, jer nas na drugoj obali uzburkanoga mora čeka Onaj koji može vjetar i oluju umiriti. Potrebno je krenuti ususret Onome koji je donio sve što nam treba: ljubav i spasenje! Ususret Isusu Kristu! Onome koji nam otkriva puninu svojega ali i našega bića. Za to, međutim, moramo biti otvorena srca, duha i vjere. U tom smislu opravdano je postaviti još nekoliko pitanja: Smijemo li radosnu vijest spasenja i milosrđa, a to je svakako evanđeoska, zadržati samo za sebe i ne prenijeti je drugome? Ljubomorno je skriti u naša njedra, zatvoriti u naša srca? Smijemo li sebično zadržati poruku istine koju nam je Gospodin ostavio u baštinu? Ili smo pozvani na aktivno djelovanje – kako u Crkvi, na poseban način u župnoj zajednici tako još više u društvu? Naime, odgovor na prethodna pitanja zapravo u svojoj biti i nije pitanje izbora – da ili ne. Izlazak iz sigurnosti vlastitog duhovnog i vjerničkog opredjeljenja u stvarni svijet vjerničke, ali i ne vjerničke zajednice, zadano je pravo i još više naša obveza. Isus je obvezao svoje učenike, a to znači sve nas – i klerike i laike – neka izađu i navješćuju Radosnu vijest kako bi ljudi – i vjernici i nevjernici – povjerovali i spasili se! To je, svjetovnim rječnikom rečeno, trajni mandat koji nam je Isus predao! Štoviše, »svaki krštenik, neovisno o položaju u Crkvi i stupnju vjerske izobrazbe, aktivni je nositelj evangelizacije i bilo bi neprimjereno zamišljati neki plan evangelizacije koji će provoditi stručnjaci, dok će ostatak vjerničkog puka biti tek puki prima-

telji« – ističe papa Franjo (EG, br. 120). Izazov pitanja: »A što čekamo?« tim je veći jer današnji svijet razumije i podupire izgleda puno više toga što nije duhovno iz Božjega vrela, nego svjetovno bez ili mimo Boga i njegove poruke spasenja, ljubavi, mira i nade. Promotrimo li iskustvo vjernika laika na putu izlaska iz vlastite komotnosti, možda i straha od svijeta koji nas okružuje, onda se nameće još jedna skupina pitanja: Kako i koliko Crkva, kao zajednica vjernika a još više kao institucija podupire i osobito ohrabruje taj izlazak? Pruža li Crkva vjerniku osim prava i mogućnosti aktivnog djelovanja u konkretnoj župi i izvan nje, i stvarnu pomoć i zaštitu? Ili se tome pitanju prilazi samo prigodničarski i bez stvarne namjere da se još više proširi horizont evangelizacijskog djelovanja svakog kršćanina, bio on osoba posvećenog života, bračni drug ili jednostavno – Čovjek opredijeljen svim svojim bićem za Isusa iz Nazareta?

Dr. sc. Dražen Živić, (Vukovar, 1968.), znanstveni je savjetnik u trajnom zvanju i pomoćnik ravnatelja Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar. Od 2006. do 2019. bio je voditelj Područnoga centra Instituta Pilar u Vukovaru. Znanstveni je interes posvetio demografskim istraživanjima, naročito općoj i regionalnoj demografiji Hrvatske, demografiji braka i obitelji, školskoj demografiji i demografiji Domovinskog rata. Objavio je više od stotinu znanstvenih i stručnih radova u časopisima, monografijama i zbornicima radova. Uredio je dvadesetak knjiga i zbornika radova te sudjelovao na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim i znanstveno-stručnim konferencijama. Držao je nastavu iz različitih demografskih kolegija na dodiplomskom studiju sociologije Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, dodiplomskom studiju povijesti na Hrvatskom katoličkom sveučilište te na poslijediplomskom stručnom studiju iz Pastoralna braka i obitelji na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku. Održava nastavu iz kolegija »Hrvatski domovinski rat: uzroci i posljedice« na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih i europskih poslova. Dobitnik je državnih i strukovnih znanstvenih priznanja. Član je Vijeća HBK za život i obitelj, Nadbiskupijskog pastoralnog vijeća Đakovačko-osječke nadbiskupije, Povjerenstva za pastoral braka i obitelji Đakovačko-osječke nadbiskupije, Programsko-organizacijskog odbora 6. hrvatskog socijalnog tjedna te Pastoralnog vijeća župe sv. Filipa i Jakova u Vukovaru. S obitelji živi i radi u Vukovaru i Zagrebu.

OKRUGLI STOL

NOVA SINTEZA S KULTUROM – IZAZOV EVANGELIZACIJI

(usp. EG, BR. 129.)

KRŠĆANSKI KULTURNI CENTAR – ZAGREB

Kršćanski kulturni centar nastao je iz euharistijke zajednice pri crkvi sv. Vinka Paulskog u Zagrebu, te nakon višegodišnjeg zajedničkog druženja i djelovanja svećenika i vjernika laika sazrela je misao o potrebi osnivanja laičke udruge, sa ciljem promicanja i njegovanja kulture nadahnute evanđeoskim vrijednostima u duhu II vatikanskog koncila i učiteljstva Crkve, radi duhovnog i kulturnog rasta pojedinca, Crkve i društva.

Kršćanski kulturni centar osnovan je 2009. godine a sa organiziranjem različitih susreta započeli smo 2005. godine.

U svrhu ostvarivanja naših ciljeva a uviđajući potrebu za duhovnim ali i teološkim znanjem naših vjernika započeli smo od 2005. godine redovito organizirati adventske i korizmene susreta sa pretežno teološkom tematikom.

Tijekom svih ovih godina organizirali smo i mnoštvo drugih različitih susreta sa društvenim, socijalnim, povijesnim i ostalim zanimljivim temama te puno raznolikih umjetničkih događanja, predstavljanja knjiga, izložbi, glazbenih, poetskih večeri, koncerata te specifičan susret »Umjetnik u nama« na kojem jednom godišnje sudjeluju sve generacije predstavljajući se svojom svirkom, pjesmom, poezijom, likovnim i drugim radovima a uvijek ravnopravno sudjeluje i netko od osoba sa posebnim potrebama. Također smo organizirali i druga različita druženja kao npr. susret umirovljenika.

Nepunu godinu dana koristili smo prostor koji smo preuredili u ugodan i lijep dnevni boravak sa knjižnicom teološke i duhovne literature te u njemu održavali susrete, izložbe i druženja. Ljudima je bio blizak jer je nalikovao vlastitom domu i svi su rado dolazili. Zamislili smo da se u njemu održavaju i različite radionice za sve dobne skupine te da ljudi naprosto mogu doći, razgovarati, družiti se, čitati, posuditi knjige, popiti kavu ali i dobiti različite savjete te duhovnu pomoć. Smatramo da je to jedna vrsta suvremenog apotolata pogotovo za ljude izložene različitim stresnim situacijama, krizama, usamljenosti...

Već dugi niz godina petkom imamo Biblijsku večer, a svaki prvi petak euharistijsko klanjanje.

Suizdavači smo sa Kršćanskom sadašnjošću niza knjiga.

Želja nam je kroz naše djelovanje izgraditi i sebe i druge kao zrele kršćane, oduševljene Isusom i evanđeljem te sposobne svoju vjeru prenositi i svjedočiti svugdje među ljudima i tako doprinijeti boljitku Crkve i društva. Vjerujemo da svi susreti djeluju i formativno, da uz novo znanje hrane i oplemenjuju duh i oblikuju jednu novu kulturu življenja nadahnutu evanđeljem. Volimo reći da smo svjesni da su to male »sjemenke svjetlosti« u svijetu preplavljenom suprotnim sadržajima, ali ipak svijetle.

Nastojimo također izgrađivati i pokazati obiteljsko lice Crkve, te se trudimo da svi naši susreti budu prožeti atmosferom dobrodošlice, da su otvoreni svima neovisno o obrazovanju ili bilo kojem statusu, da svi budu primijećeni, da je svatko važan. Jednako tako to promičemo i u našoj euharistijskoj zajednici, evanđeosku i prijateljsku otvorenost, druženje, toplinu i solidarnost. Važno nam je kao navjestiteljima evanđelja radosno pa i šarmantno ozračje što često nedostaje našim crkvenim okupljanjima.

U drugom dijelu izlaganja navodit će se određene poteškoće s kojima se susrećemo u svom djelovanju, o slabljenju interesa za vjerske sadržaje kod samih vjernika, o važnosti svećenika u zajednici, suradnji svećenika i laika, međusobnoj suradnji laika, o nedovoljnom vrednovanju laika od strane crkvenih struktura te mogućnostima zajedničkog djelovanja kao odgovor na potrebe ljudi u ovom našem vremenu.

Marija Perčić, dipl. pravnica, odvjetnica. Studirala na Institutu za teološku kulturu laika. Angažirana u Crkvi kao vjernik laik od gimnazijskih dana na različitim područjima. Predsjednica je Kršćanskog kulturnog centra iz Zagreba.

UDRUGA KATOLIČKIH INTELEKTUALACA – OSIJEK

U apostolskoj pobudnici pape Franje »Evangelii Gaudium – Radost evanđelja«, Crkva kao čitav narod Božji (»svi smo mi učenici misionari«, EG 119) pozvana je na izrazito misijski navještaj, dinamizam i kreativnost u iznalaženju novih načina evangelizacije sa svrhom inkulturacije evanđelja. Sukladno epohi velike globalne promjene suvremenoga društva, Papa poziva na novo razdoblje evangelizacije – ne na »novu evangelizaciju« jer je evangelizacija imanentno nova – koja će u prvome redu biti kontekstualna, odnosno prikladna konkretnim kulturnim okolnostima navještaja i u sintezi s kulturom (EG 129). Nastavljajući se na temeljne koncilske smjernice (posebice Gaudium et spes), odnos između Crkve i kulture Papa vidi u dijalogu, ali unosi i nove naglaske sukladne novom liku »otvorene Crkve« koja izlazi na periferije i iskazuje posebnu socijalnu zauzetost za siromašne, rubne i isključene. Vidljivo je također da se pojam kulture u pobudnici pape Franje u većoj mjeri koristi u etnološko-antropološkome smislu, koji nalaže poštivanje raznolikosti i jednakovrijednosti različitih kultura, a tek u manjoj mjeri u klasičnom humanističko-prosvjetiteljskom smislu koji kulturu opisuje s vrijednosnim predznakom kao intelektualni, duhovni i materijalni napredak pojedinca i društva. Na odmak od prosvjetiteljskoga i eurocentričnoga poimanja kulture upućuje također snažniji naglasak na socijalnoj dimenziji evangelizacije i fenomenu »pučke pobožnosti« kao povlaštenom obliku »ucjepljivanja vjere u kulturu« (EG 90; 122-126), nego na oblicima evangelizacije »visokom kulturom« u znanosti, umjetnosti i obrazovnim ustanovama (EG 132-134; 242-243). Važno je međutim primijetiti da Papa nema namjeru donijeti »konačne i cjelovite odgovore na sva pitanja koja se tiču Crkve i svijeta« (EG 16), nego sukladno zalaganju za decentralizaciju potiče partikularne Crkve, posebice biskupsko vodstvo da raspozna i razluči konkretne probleme pri evangelizaciji i bude nositelj evangelizacije (EG 16, 30).

S obzirom na temu okrugloga stola i djelatnost Udruge katoličkih intelektualca izlaganjem bih aktualizirala sljedeća pitanja: kako kod odraslih

laika razvijati svijest o pripadnosti Crkvi i poticati ih na aktivno preuzimanje zadaće evangelizacije, koja je ujedno i samoevangelizacija; koje su se metode i sadržaji (umjetnički, znanstveni, socijalni, teološki) u praksi evangelizacije odraslih pokazali privlačnima; kako kod odraslih vjernika srednje životne dobi, kao najslabije karike u programima evangelizacije, razvijati svijest o važnosti međugeneracijskoga prijenosa vjere; gdje su propusna, a gdje tvrda ili nepomirljiva mjesta u dodirima kršćanstva i postmoderne/postkršćanske kulture, posebice u kontekstu hrvatskoga društva u kojemu postoji bogata zaliha evangelizirane i pučke i visoke kulture, ali je primjetan trend dekristijanizacije i isključivanja vjere iz javne sfere; gdje su slaba mjesta u ostvarivanju zajedničkog programa evangelizacije odraslih između institucijskih crkvenih struktura, mjesne župe i laičkih udruga, kao što je Udruga katoličkih intelektualaca.

Ružica Pšihistal, zaposlena na Filozofskom fakultetu u Osijeku u znanstveno-nastavnom zvanju redovite profesorice. Doktorirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu iz područja humanističkih znanosti. Predsjednica je Udruge katoličkih intelektualca od 2015. godine. Članica je Matice hrvatske i Društva hrvatskih književnika.

HRVATSKO KATOLIČKO DRUŠTVO PROSVJETNIH DJELATNIKA

Potrebe i područja evangelizacije odraslih

Ako je aktualna inicijativa Crkve intencija da se evangelizacija odraslih inkorporira u dotične kulture sredina u kojima župe djeluju, tj. u njihovu sintezu, onda moramo konstatirati da je stanje u Hrvatskoj vrlo raznoliko. Postoje razlike u manjoj ili većoj mjeri i u velikim gradovima, a u manjim mjestima i župama u pravilu je stanje nezadovoljavajuće. Župe koje su integrirane sa samostanima ili dekanatskim centrima djeluju intezivnije i imaju bogatije programe po kojima su prepoznatljive u javnosti. Naravno, generalizirati se ne može. Iznimke potvrđuju pravila. Kao HKDPD gledajući iz našeg kuta djelovanja vidimo veliki problem u pasivnosti i anemičnosti laika, ali i u Crkvi koja ih dovoljno ne potiče ili ne uspijeva na pravi način angažirati i usmjeriti u služenje Bogu, narodu i općem dobru.

Postojeća župna pastoralna i ekonomska vijeća, koja bi bar dio te zadaće trebala realizirati, nisu se potvrdila ne samo u manjim župama. Razlozi za to su između ostalog u sastavu vijeća, njihovim profesionalnim zanimanjima i spremnosti za većim angažmanom, ali i u tomu što su župnici previše zauzeti mnogim obvezama, limitirani kadrom i materijalnim mogućnostima pa i nedostatkom interesa. Uz sve to imamo divnih primjera po ne malom broju župa u kojima je taj pastoral s odraslima izuzetno razvijen i uspješan. Dakle, Crkva unutar vlastitog djelovanja ima krasne primjere evangelizacije odraslih koju valja provoditi po svim biskupijama i župama. Ono što mi zapažamo kao nužno potrebitim, a nedostatno je, jesu sljedeći programi i sadržaji u kojima se laici i Crkva trebaju kontinuirano ozbiljnije i temeljitije angažirati u radu s odraslima:

Hrvatsko društvo je bremenito velikom krizom identiteta - kršćansko-ga i nacionalnoga, krizom autoriteta i krizom morala. Ono vapi za moralnim preobražajem. Društvo nam je bolesno. Sve je veći broj mladih koji žive u tkz. kohabitaciji, zajednici bez sv. sakramenta ženidbe, a brak je i ustavna

kategorija. Sve se kasnije ulazi u brak. U mladim brakovima deficit je otvorenosti i radosti životu. Sve je veći broj brakova koji se raspadaju. Mnoga su djeca traumatizirana, deprimirana i rastrgana između rastavljenih roditelja ne samo u psihičkom kontekstu. Starijih djevojaka i mladića sve je više neoženjenih. Desetci tisuća ovisnika je o drogama, o kocki, o pušenju, o mobitelima i internetu, o (ne)društvenim mrežama, koje su prožete sadržajima asocijalnog smeća pornografije, pedofilije, homoseksualnosti, agresivnosti, vrijeđanja, ucjenjivanja i prijetnji. Korupcija i klijentelizam u institucijama vlasti postali su pravilo ponašanja. Mnogi na svim razinama društva svojim ponašanjem daju loš primjer i šalju neprihvatljive poruke građanima. Lažna sloboda, lažna ravnopravnost i lažna prava potiskuju istinske. Rodna ideologija i Istanbulska konvencija temelj su za razaranje braka, obitelji i zdravog društva. Gotovo u svim županijama i općinama mortalitet je veći od nataliteta. Hrvatska izumire. Roditelji šute, štiti Crkva, a na državnoj razini gotovo se ništa ne poduzima, Ministarstvo obitelji ne štiti obitelj ni dovoljno ni na primjeren način, a bez zdravih obitelji nema ni zdravog društva. Državne institucije i Crkva s laicima moraju zajedničkim snagama poduzeti hitne i adekvatne mjere za liječenje bolesnog društva, za revitalizaciju i reafirmaciju moralnoga sustava vrijednosti koji se temelji na univerzalnim vrednotama kršćanske civilizacije. A evangelizacija je samo jedna od potreba i mogućnosti za bitne promjene stravično lošeg postojećeg stanja duha i ponašanja u hrvatskom društvu.

Ako je obitelj Crkva u malom, a jeste, onda u tom kontekstu roditelje s ciljanim grupama valja educirati u večernjim predavanjima ne samo o vjери, vjerskim istinama i dr. teističnim vrednotama, nego i o svemu naprijed navedenom a povodom krštenja, polaska u školu, prve sv. pričesti, krizme, blagoslova kuća i domova, odlaženja djece iz obitelji na školovanje izvan mjesta stanovanja, izbora zanimanja, pripreme i sklapanja braka, mogućih problema u braku, rođenja djece, mogućih odgojnih problema u obitelji i školi, itd. Za svu tu tematiku potrebno je angažirati različite profile stručnjaka. Ne može župnik sve to sam obavljati. Netko bi morao od laika biti zadužen, ne nužno u pastoralnom vijeću, za organizaciju tribina i pronalaženju stručnjaka za određene teme. Pastoralni rad s odraslima jako oskudjeva s pedagoškim temama o ljubavi među mladima, o braku, obitelji i odgovornom roditeljstvu. Zašto se ne inzistira da se u 3. i 4. razredu srednjih škola uvede bar izborni predmet, ako ne obvezatni, o pripremanju mladih za brak, obitelj i odgovorno roditeljstvo? Većina roditelja nema pojma o destruktivnim i neizmerno štetnim sadržajima kojima su njihova djeca izložena u elektronskim medijima. Psihička, seksualna, verbalna i fizička maltretiranja i zlostavljanja po-

primila su nesagledive razmjere među vršnjacima i različitim grupacijama i generacijama. Crkva, škola i obitelj u suradnji s državnim institucijama moraju biti promicatelji i nositeljice zajedničkih aktivnosti u moralnom preobražaju društva. Evangelizacija se ne smije svesti samo na širenje radosne vijesti i na sakristiju. Svi su društveni odnosi neiscrpno i autentično područje djelovanja Crkve, a Crkva smo i svi mi vjernici laici sa svećenstvom, redovnicima i crkvenom hijerarhijom. Gdje god smo mi laici u vršenju društvenih zadaća tu mora biti nazočna svojim poslanjem i Crkva jer smo djeca Božja, jer nam Crkva ima što reći i jer nam je u rastu vjere i spasenja nužno potrebna.

HKDPD već 25 godina ima jednomjesečne tribine za građane, studente i intelektualce s temama iz naobrazbe i znanosti, religije, teologije, kulture, medicine, bračnog i obiteljskog života, politike i gospodarstva. Tu tematiku imamo i na Radio Mariji jednom mjesečno. Molitvena skupina je aktivna svaki tjedan. Duhovne vježbe imamo svake godine. Javlamo se u medijima povodom mnogih aktualnih društvenih događanja, a osobito o školskoj reformi kurikula, o rodnoj ideologiji, građanskom i zdravstvenom odgoju. Svakoga 10. u mjesecu okupljamo vjernike na grobu bl. I. Merza. Molimo za hrvatsku mladež, njihove roditelje, učitelje, profesore, domovinu, zaštitu života, kanonizaciju bl. Alojzija Stepinca i Ivana Merza. Projekt Znanost i vjera, koji obuhvaća tematiku biološke evolucije i genetike, determenističkog kaosa, teorije Velikog praska, fascinantnih otkrića u ljudskom genomu i prirodnih zakona kojima upravlja Tvorac života, čovjeka, svemira i vječnosti, provodimo već godinama po cijeloj Hrvatskoj sve do Tomislavgrada i Mostara. Održali smo 30-ak takvih tribina. Jedno vrijeme smo organizirali besplatne instrukcije za učenike osnovnih i srednjih škola, ali zbog lošeg društvenog i materijalnog stanja u školstvu morali smo prekinuti tu plemenitu akciju. Može li HBK-a dati svoj obol obnovi tih aktivnosti za koje su zainteresirani mnogi roditelji i učenici. To što čini HKDPD samo je mala bistra kap i sitni žižak svjetla i nade u oceanu poteškoća i problema u kojima se nalazi suvremeno hrvatsko društvo. Željeli bismo da dobri primjeri u Crkvi, raznim laičkim društvima i u HKDPD-u budu poticaj, misao vodilja, izazov, čežnja i ostvarenje evangelizacije odraslih po svim župama u Hrvatskoj.

Ivica Đaković, prof. pedagogije, magistar znanosti s područja odgojnih znanosti. Dugogodišnji pedagog i ravnatelj u hrvatskom školstvu. Predsjednik Hrvatskog katoličkog društva prosvjetnih djelatnika. Osnivač i prvi predsjednik Hrvatskog odgojno obrazovnog sindikata – HOOS Partner. Objavio više desetaka stručnih i znanstvenih radova s područja, obitelji, odgoja i obrazovanja. Živi i radi u Zagrebu.

Predstavljanje zbornika

Biti obitelj u obitelji Crkve.
»Naraštaj naraštaju kazuje djela tvoja« (Ps 145, 4)

Srijeda, 4. ožujka 2020.
13,30 sati

O zborniku govore:

prof. dr. sc. Josip ŠIMUNOVIĆ
mr. sc. Josip PERIŠ

Kateheza se, dakle, mora tako oblikovati da bude trajan poticaj za što vjerodostojniji život s Bogom i odnos s braćom ljudima. Nema sumnje da je pred župnim zajednicama, a osobito njezinim predvoditeljima, izazov da mistagogiju promatraju kao prijeko potreban dio nove, duhovne ili tzv. druge inicijacije. Štoviše, moglo bi se reći da bi elementi mistagogije trebali biti sastavan dio evangelizacijskoga procesa, jer ona nije nikada samo intelektualno priopćavanje vjere već je životni proces koji nas uvodi u dublje zajedništvo s Isusom Kristom, a to pretpostavlja očišćenje i preobrazbu života.

Hrvatska biskupska konferencija,
»Da vaša radost bude potpuna« (Iv 15,11).
Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima, br. 30.

A series of 25 horizontal lines spaced evenly down the page, providing a template for writing or drawing.

BILJEŠKE

Lined area for notes with horizontal ruling lines.

A series of 25 horizontal lines spaced evenly down the page, providing a template for writing or drawing.

A series of 25 horizontal lines spaced evenly down the page, providing a template for writing or drawing.

A series of 25 horizontal lines spaced evenly down the page, providing a template for writing or drawing.

